

Länets gemensamma mediebank

MEDIECENTER VÄRMLAND

SAMERNAS NATIONALDAG 6 FEBRUARI

Det här temabladet ger dig tips på material som finns hos Mediecenter Värmland som handlar om samerna!

Filmerna är direktlänkade till SLI – ctrl-klicka på titeln och strömma/beställ!

OM MEDIECENTER VÄRMLAND

Mediecenter Värmland är länets gemensamma mediebank!
Här kan alla medlemmar, från barnomsorg till vuxenfortbildning,
avgiftsfritt välja bland cirka 20.000 titlar.

Mediecenter Värmland tillhandahåller inköpt film, UR:s radio/tv-program, pussel & spel och robotar.
Hos oss kan du även beställa talböcker – vi har tillgång till mer än 100.000 böcker från Legimus.

HUR BESTÄLLER JAG?

Du hittar hela vårt utbud i vår internetkatalog www.sliplay.se/mediecentervarmland.

För att strömma eller beställa material via webben måste du skapa ett konto!
Har du några funderingar, ring oss på 010-833 10 60 eller skicka en e-post till
mcv@regionvarmland.se

OBS! Dina elever kan också göra konto på SLIPlay och strömma själva! (elevinloggning)

Gör så här för att skapa konto:

Gå till www.sliplay.se/mediecentervarmland. Klicka på "Bli medlem här". Fyll i dina uppgifter och klicka på "gå vidare". Du får nu en e-post med en länk som du ska följa. Där får du fylla i ytterligare några uppgifter samt välja lösenord. När du sparar är din registrering klar och så fort vi godkänt din registrering (under kontorstid) kan du börja använda ditt konto.

Du kan också välja något av de single-sign-on-alternativ som finns – ytterligare information om hur du gör hittar du [här!](#)

Dina elever kan också göra egna konton på www.sliplay.se/mediecentervarmland. och strömma programmen direkt i sina datorer, smartphones eller iPads. En annorlunda läxa kanske..?
De skapar sina konton på samma sätt som pedagogerna och när detta är klart måste du godkänna deras konto. Du hittar deras ansökningar under "elevregistreringar" på din SLI-Play-inloggning (under ditt namn). OBS! Godkänn bara de elever som är dina!

[Här hittar du en lathund för dina elever!](#)

Målgruppen är en rekommendation från oss och leverantören. Det är du som pedagog som avgör för vilka åldrar du vill visa filmen!

FILMER:

Filmerna är sorterade efter målgrupp!

[Sveriges ursprungsbefolkning – Samerna i Lapland](#)

Sapmi heter samernas land. Det är området som omfattar samernas historiska bosättningsområden. Idag bor det 20.000 samer i Sverige. På 1600-talet började en inflyttning och kolonisering av landskapet för att få tillgång till alla naturtillgångar som fanns här.

Speltid: 2 min. **Målgrupp:** 7-12 år. **Utförande:** Strömmande

[Rasismens historia – Vilka svenskar var först?](#)

Svenskarnas behandling av samerna är inte det mest våldsamma exemplet i kolonialismens historia, men det är ändå en berättelse om övergrepp på människor som ansågs vara mindre värda. Samerna sågs först med tveksamhet som människor, för att senare bli intressanta som gratis arbetskraft. När det visade sig att de bodde i ekonomiskt värdefulla områden tvingades de flytta. Deras språk förbjöds i skolorna och de skulle kristnas samtidigt som de skickades ner på kontinenten som exotiska utställningsobjekt. Rasbiologer hälsade på hos samerna, mätte deras skallar och fotograferade dem nakna.

Speltid: 13 min. **Målgrupp:** 10-12 år. **Utförande:** Strömmande

[Hundra ord för snö](#)

Samiska barn och vuxna berättar om sitt liv och sin historia. Hur är det att sköta renar, göra knivar och kåtor och hur var det när deras förfäder kom som de första invånarna till Sverige? Än idag har samerna ett annorlunda sätt att se på naturen än vad svenskarna har. Vi berättar även om konflikten mellan svenska staten och samerna som har varat i över hundra

år. [Finns även på samiska.](#)

Speltid: 4x15 min. **Målgrupp:** 10-12 år. **Utförande:** Strömmande

Samisk historia med Ailo

Ailo är 17 år, född i Norge och uppvuxen i Sverige. Självt beskriver sig Ailo som en same i Sápmi. Den samiska identiteten har alltid funnits där för honom, liksom språket och traditionerna. Ailo är programledaren och han inramar berättelser om hur historien har lämnat spår i andra unga samers liv: Sara-Elvira och hennes familj har blivit påverkad av tvångsförflyttningar. För renskötaren Helena pågår kolonisationen fortfarande och hon blir påmind om det i sin vardag. Lars Levi gick på nomadskolan som barn och detta har präglat hans liv. Finns även syntolkat och teckenspråkstolkat.

Speltid: 19 min. **Målgrupp:** 10-12 år. **Utförande:** Strömmande

Andrea hälsar på – Hos Brita

Andrea Hökerberg möter trettonåriga Brita i den härjedalska vildmarken. Brita ska få göra det hon så länge längtat efter. Hon ska för första gången alldeles själv få märka familjens renar. Brita och hennes familj är samer.

Speltid: 9min. **Målgrupp:** 10-12 år. **Utförande:** Strömmande

Nationella minoriteter i Sverige

I den här filmen ska vi lära oss om de nationella minoriteterna i Sverige: samer, judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar. Vi lär oss lite om varje minoritets historia samt minoriteternas särställning och rättigheter idag. Vi ska även få en sammanfattning över våra nationella minoritetsspråk: finska, jiddisch, meänkieli, romska samt samiska. I filmen lär vi oss bland annat om finska krigsbarn, vad sápmi är för något samt att vi fått ord som "tjej" från romani.

Speltid: 17 min. **Målgrupp:** 10-15 år. **Utförande:** Strömmande

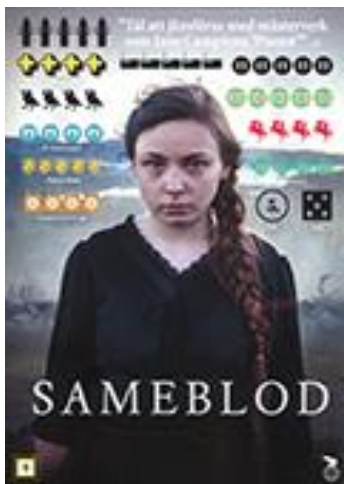

Gallok – kampen om sameland

Ett stort svart hål hotar Tor och hans familj. Ett gruvbolag planerar att öppna en ny gruva där de bor i Gáallok. Den plats där Tor vuxit upp i en orörd natur och där samerna har sina renar. Samtidigt inser Tors gamla kompis Kjell att han står inför nya möjligheter. Jobb och affärer kan komma tillbaka till Jokkmokk. Snart står de på vardera sidan av konflikten och hänvisar till sina

samiska rötter för att legitimera sin sak. En dokumentär om kampen mot gruv och prospekteringsbolagens frammarsch i Sverige och Sapmi. kamp som förts mot Sveriges mineralpolitik, allmänt i Sverige men i synnerhet i Sapmi, där man skänker bort mineralerna till riskkapitalister som vill utöka sina redan stora rikedomar. Filmen speglar även effekterna av Sveriges handlande med att splittra den samiska befolkningen och lokalsamhället i olika grupperingar. En del har tvingats att lämna sina samiska rötter och bli försvenskade. Vem har rätt att kalla sig same?

Speltid: 29 min. **Målgrupp:** från 10 år. **Utförande:** Strömmande

Sameblod

Drama. Elle Marja, en ung samisk tjej från ett renskötarhus utsätts för 30-talets rasism med kolttvång och rasbiologiska undersökningar och väljer till slut att rymma från sin samiska internatskola och "bli svensk". Men i kampen för att få status och bli en riktig svensk så tvingas hon bryta banden med sin familj och förneka den kultur hon vuxit upp i. Rekommenderas från 13 år. *OBS! Endast DVD!*

Speltid: 107 min. **Målgrupp:** från 11 år. **Utförande:** endast DVD – lånetid 2 veckor.

Världens urfolk - Samer

Samer är ett urfolk, även kallad urinvånare eller ursprungsbefolkning. I det här utbildningsklippet får vi en introduktion till samernas historia, traditioner, kultur och deras situation idag.

Speltid: 3 min. **Målgrupp:** 11-15 år. **Utförande:** Strömmande

Jakten på språket – Samiska

Hur gammalt är samiskan? Varför talas samiska i Sverige? Vilka talar språket idag? Vi åker med helikopter till en rensläkt utanför Kiruna där vi träffar samer och hör dem berätta om varför samiska är viktigt för dem. Dessutom möter vi artisten Sofia Jannok som skriver alla sina låtar på samiska.

Speltid: 15 min. **Målgrupp:** 13-15 år. **Utförande:** Strömmande

Min samiska historia

Nedslag i historien genom fyra unga samer som i varsitt program berättar om hur historien lämnat spår i deras liv. Det handlar om tvångsflyttningar, rasbiologi och kolonialism, men också om kampen för sina rättigheter, om att ta tillbaka sitt språk och om stoltheten över sitt arv och gemenskapen med andra urfolk. Finns även [syntolkat](#) och [teckenspråkstolkat](#).

Speltid: 4x14 min. **Målgrupp:** 13-15 år. **Utförande:** Strömmande

Gilla oss på Facebook!

Där berättar vi om nyheter och tipsar om aktuella filmer!

www.facebook.com/MediecenterVarmland

Glöd: Badjelánnda

Kortfilm i regi av Jonah Senften och Jimmy Sundin. Årstiderna förskjuts; vintrarna blir varmare och somrarna längre, media rapporterar om klimatförändringarna nästan varje dag. En poetisk berättelse om marken och om naturens värde genom tankar hos den som nyttjar marken dagligen. Filmen ingår i Svenska Filminstitutets projekt Glöd, där Sveriges urfolk och nationella minoriteter berättar sina historier.

Speltid:4 min. **Målgrupp:** från 16 år. **Utförande:** Strömmande

Välja väg – Antes jojk

Ante känner sig vilsen. Han vet att han är same, men han kan inte känna det. Nu har han flyttat till Jokkmokk för att söka sin identitet. Här kan han studera det samiska språket och hantverket. I Jokkmokk bor även Antes morbror, jojkaren Per Niila Stålka. Per Niila har jojkat för Ante så länge Ante kan minnas. Nu har Ante börjat göra egna jojkar. Jojken blir ett sätt för Ante att uttrycka sina känslor. Genom jojken börjar Ante hitta sig själv.

Speltid: 28 min. **Målgrupp:** från 16 år. **Utförande:** Strömmande

Samernas tid

Det här är berättelsen om norra Europas urfolk och deras historia. Samernas historia, som är intimt sammankopplad med Sveriges historia, är okänd för de flesta. Samerna anpassade sig tidigt till en karg omgivning och byggde upp en jakt- och fångstexpertis som gjorde dem till viktiga handelspartners under vikingatiden.

Serien beskriver hur samerna påverkades av kyrkans våldsamma kristningsprocess och av nationalstaternas kolonisation av de samiska markerna under tidigmodern tid. Situationen förvärras under 1900-talet då kolasamerna hamnar i Sovjetunionens grepp. Exploateringen av Sápmis naturtillgångar ökar och rasbiologernas ögon vänds mot samerna. Finns även [syntolkat](#), [teckenspråkstolkat](#) och på [nordsamiska](#), [sydsamiska](#) & [lulesamiska](#).

Speltid: 3x58 min. **Målgrupp:** från 19 år. **Utförande:** Strömmande

Urbana samer

I media porträtteras samer ofta som de som står för det rena, det fina och ursprungliga, och inte sällan som människor som fallit offer för vår moderna, västerländska kultur. Här är ett försök att motverka den bilden. Vad heter exempelvis hårdisk på samiska? Eller att messa? Beatrice Stenman är sydsame men bor i Tierp utanför Uppsala, mitt i den digitala kommunikationen och långt från rötterna i Lappland. Hon kan inte så mycket sydsamiska, men vill gärna lära sig mera för egen del och även för att föra språket vidare till sina barn. Beatrice får i uppgift att undersöka språkets betydelse. Hon gör det genom att samtala med en rad personer som har ett förhållande till frågan om ett eget språk som ett uttryck för rötter, identitet, erfarenhet och historia.

Speltid: 3x30 min. **Målgrupp:** från 19 år. **Utförande:** Strömmande

Radioprogram

[Sagor från Sameland](#)

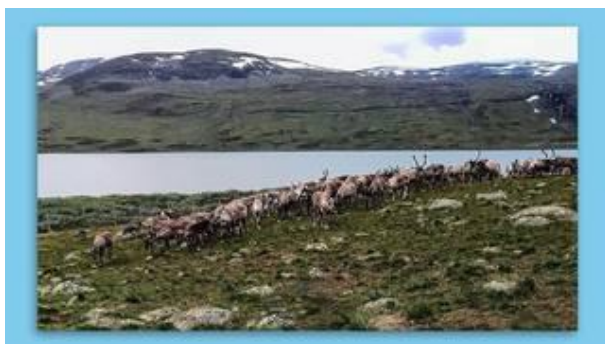
I Sagor från Sameland tar programledaren Aina Nilsson oss med på en spännande resa bland gamla samiska sagor och berättelser hämtade ur Kirtsi Birkelands bok Samiska sagor, Daga Nyberg och Sara Lundbergs bok I Sameland, samt Daga Nybergs bok Solkatten.

Speltid: 10x11 min. **Målgrupp:** från 6 år. **Utförande:** Strömmande

[Samiska sagor](#)

Samiska sagor och myter berättade av Åsa Simma.

Speltid: 10x9 min. **Målgrupp:** från 6 år. **Utförande:** Strömmande

[Barnens rätt – Sápmi sameland](#)

Nils Jovvna går i sexan. På vintern spelar han fotboll med sina kompisar, i snön utanför samiska skolan i Kiruna. När sommaren kommer flyttar han och hans familj upp på fjället tillsammans med renarna. Det har de gjort i alla tider - i alla fall hittills. Programmet bygger på barnkonventionens artikel 30; barn som tillhör minoritets- eller ursprungsbefolkning har rätt till

sitt språk, sin kultur och sin religion.

Speltid: 11 min. **Målgrupp:** från 6 år. **Utförande:** Strömmande

[Rasismens historia – Jag tyckte att det var lite orättvist](#)

Sex år gick jag i skolan och vi fick inte några lakan eller madrasser eller någonting. När Susanna Huvva var sex år började hon i en särskild skola bara för samer. Det var en sämre skola än den som svenska barn gick i, men hon var tvungen att gå i den. Historikern Lennart Lundmark berättar om rasismen mot samer i

Sverige och om den svenska statens övergrepp.

Speltid: 18 min. **Målgrupp:** 10-12 år. **Utförande:** Strömmande

Barnministeriet – same, same men olika

Nils-Jovanna är 12 år och renskötare. Han går i sexan i sameskolan i Kiruna där man både talar samiska och svenska. Han vet att det hänger på honom och andra unga samer att föra samiskan vidare. Alla barn har rätt till sitt ursprung och sitt språk men hur är det att veta om att kulturen man kommer från är hotad och kan försvinna?

Speltid: 11 min. **Målgrupp:** gymnasiet/vux. **Utförande:** Strömmande

Bildningsbyrå – Tänka mot strömmen – Saken framför allt

För hundra år sedan betraktades samer som nomadiserade renskötare. De hade inga juridiska rättigheter och fick inte äga mark. Elsa Laula Renberg var en samisk aktivist och politiker som kämpade för samers rättigheter. I sin dialog med staten var Elsa Laula rationell och påläst med en övertygande argumentation. Reporter Isabella

Sundell intervjuar historiker, retoriker och skådespelare om Elsa Laulas livsåskådning och politiska insatser.

Speltid: 29 min. **Målgrupp:** gymnasiet/vux. **Utförande:** Strömmande

Temabladen är till för att inspirera dig och underlätta för dig i ditt arbete. De innehåller tips på material och länkar inom resp. område.

Allt är länkat till Mediekatalogen!

Du hittar fler temablad på vår hemsida www.mediecentervarmland.se

Har du andra områden du vill ha ett temablad till?

E-posta eller ring oss så hjälper vi dig!

